

Preken

Uitgave van de Opstandings- en Detakerk

Handelingen 11:1 – 18

Johannes 15: 9 – 17

Ds EJ Veldman

I

De frisse wind. Het raam dat naar de wereld open gaat. Een nieuw geboren inzicht. Wat zou het wat zijn als we mee konden jubelen met de Joodse gelovigen in Jeruzalem als ze het verhaal van Petrus hebben uitgeluisterd: *'Dan geeft God dus ook de heidenen de kans om tot inkeer te komen en het nieuwe leven te ontvangen.'* (vers 17) Maar of ons hart er wel naar staat? Er is zo veel dat bij ons naar binnen waait en van het ooit zo opgeruimde huis een rommeltje maakt. Alles verwaait.

Jubelen lukt ons nog het best als we met de rug naar de toekomst gaan staan en ons hart zich vult met dankbaarheid over wat we in onze rugzak hebben meegenomen aan geloofsvertrouwen en aan inspiratie die we hebben opgedaan aan het kerkelijk leven. Jubelen in een volle kerk, dat doet een gelovige nog steeds goed. Zappen en dan even mee galmen met 'Nederland zingt'. Je weet dat het vooral heimwee is.

Maar dat er een toekomst is, die lucht geeft en rede tot jubelen, daar kunnen we ons weinig bij voorstellen. Ja, er zijn altijd wel toekomstbestormers te vinden die er nog een gat in zien. En je mag je gelukkig prijzen als je daar een paar van in je midden hebt. Maar het andere is ook waar: niet iedereen is behept met zo'n goede geestelijke conditie. En er zijn ook mensen nodig die vragen wat het realiteitsgehalte van dat optimisme is.

Naarmate de krimp van het gemeenteleven in de stad doorzet, neemt de behoefte toe om zo lang mogelijk vast te houden wat je nog hebt. Tot het echt niet meer kan en er weer een stap gezet moet worden die eerder als verlies dan als winst ervaren wordt. De toekomst wenkt niet en het verleden trekt. Doodnormaal is dat en ook nog eens goed te verdedigen, want het geloofsvertrouwen en de inspiratie komen mee uit het verleden. Maar het blijft natuurlijk wel: verdedigen.

Misschien help het om te constateren dat de jubel van de Joodse gelovigen over de doorbraak naar de volken er niet van meet af aan is. Petrus moet flink aan de bak als hij terugkomt in Jeruzalem: 'Hoe heb je het kunnen doen: samen eten met onbesneden volk?' Misschien hebben we niet zo veel met deze kritische vraag, maar dat komt dan omdat we zelf die onbesnedenen zijn. Wij horen van nature bij die man uit Caesarea, die Petrus had laten komen en die in dit verhaal niet eens een naam heeft.

Waar we wel wat mee hebben is die grens die gesteld wordt. 'Het gaat wel om de eer van God, Petrus!' En zo is het: als je de dijken doorprijkt en de tijdgeest binnen stroomt, dan gaat er meer verloren dan het eigen erf. Wie zal dan God nog loven? Wie zal zijn Naam nog hoog houden? Wie zorgt er voor dat het geloofsgoed niet verwatert?

Tussen de kritiek van de Joodse gelovigen aan het begin van de lezing en de lof aan het eind, gebeurt iets. Wij hebben er baat bij om te ontdekken wat dat is. Want het liefst zouden wij ook jubelen, niet met de rug naar de toekomst, maar op de dijk, vol in de wind, met ons hart naar morgen gekeerd.

II

Petrus vertelt zijn geloofsgenoten in Jeruzalem hoe hij werd gegrepen door een visioen. Biddend raakt hij in extase. Dat is letterlijk: uit stand raken, uit evenwicht. Jouw werkelijkheid word je uit handen genomen. Er komt een vreemde werkelijkheid voor in de plaats: Een enorm linnen laken wordt aan vier hoeken neergelaten uit de hemel, zonder dat er een helikopter van 'Witte Reus' aan te pas komt.

In dat linnen laken ziet Petrus alle dieren die de schepping rijk is. De hemel schotelt het hem bijna letterlijk voor. Alles door elkaar heen: het ratjetoe dat wereld heet. Een grenzeloos tafereel waarin de bekende schema's van goed en fout, heilig en onheilig, kerkelijk en onkerkelijk, niet meer werken. Alles bij elkaar gehouden door dat linnen laken dat uit de hemel is neergedaald. Petrus moet er een vies gezicht bij getrokken hebben. Er zijn grenzen! Er is verschil! Dat een Jood niet alles pruimt wat hem wordt voorgeschoteld, is een wijze van instaan voor de heiligheid van God. Sommige dingen doe je gewoon niet! Petrus hoort tot drie keer toe een stem waarin de hemel tegenspreekt wat zij zelf ooit heeft geboden: 'Pruim het, Petrus. Nee, omarm het. Wat God rein heeft verklaard, zul jij niet als verwerpelijk beschouwen.'

Kan dan zo maar ineens wat gisteren niet kon? Is alles wat wij zo zorgvuldig hebben beschermd tegen vervlakking nu ineens betekenisloos geworden? Is er dan niets heiligs meer aan de dam die wij opwerpen

tegen de afbraak van ons kerkelijk erfgoed? Dat zijn goede vragen. Je laat je toch niet zomaar even overtuigen door een visioen van iemand die uit evenwicht gebracht is, ook al heet hij Petrus? Van waar die plotselinge perspectiefverandering?

Een sluitend antwoord heb ik niet. Wel een plek waar ik het zoeken wil. En dat is in het paasverhaal van Lucas, die immers ook het boek Handelingen schreef. De tekst nodigt daartoe uit. Want het reuzenlaken dat Petrus uit de hemel ziet neergelaten, is een uitvergroting van de linnen doeken die hij ziet liggen op de plaats waar ze het dode en gefolterde lichaam van Jezus hadden neergelegd. Linnen doeken, waarmee zijn wonden waren verbonden en zijn dode lichaam met liefde werd toegedekt. Lucas gebruikt het zelfde woord voor het reuzenlaken en de linnen doeken.

Die plotselinge perspectiefverandering – ‘Pruim het, Petrus. Omarm de wereld. Laat los wat je dacht te moeten beschermen en geef je over.’ – moet te maken met het evangelie van Pasen. Het moet te maken hebben met wat we deze zondagen van Pasen met volle kracht vieren, zonder het te hoeven begrijpen: dat we niet langer een heroïsche strijd hoeven te voeren tegen de machten van dood en duisternis, omdat God zelf op onze plaats is gaan staan en onze schade, opgelopen aan de wreedheid van het leven, tot de zijne heeft gemaakt. Het moet te maken hebben met het evangelie dat wij van Christus zijn, dat wij zullen *leven*! Niet omdat wij hem gezocht hebben en onze ziel aan hem verkochten, maar omdat hij ons gezocht heeft en zo diep ging dat hij ons wel vinden moest. Daar waar een mens verwond raakt aan het leven en duizend doden sterft.

Wie Pasen viert, raakt van alle goden los; van alle denken in termen van ‘voor wat hoort wat’, van ‘zo zit het’ en ‘dat hoort niet’, want ‘zo hebben we het altijd gedaan’. Wie Pasen viert, laat alle middelmatigheid varen en wordt vrij voor de uitstorting van de heilige Geest. Wie Pasen viert weet zich een met de hele schepping, bijeen gehouden door die reuze linnen doek die door God zelf wordt vastgehouden. Wij het leven, Hij onze uitzichtloosheid

III

Vandaag is het 13 mei. Twaalf jaar geleden voltrok zich de ramp, die in ons collectieve geheugen is gaan zitten. De stad stond in brand. Mensen verloren hun have en goed en meer dan dat: geliefden, vertrouwen, levensgeluk. Een dag later stond hier een kring door de kerk het avondmaal te vieren – wie kon komen was gekomen. Stom geslagen waren we. Maar we hadden brood en wijn. Iets wat toen gezegd is, wil ik

nu herhalen: 'Vanmorgen kan het niet van twee kanten komen. Het moet van U komen, God.'

Zoals dat reuze linnen weefsel uit het visioen van een kant komt. Het houdt alles bij elkaar. Het mag alles door elkaar. Wie schade aan het leven opgelopen heeft, van 'eigen schuld, dikke bult' tot 'God, waarom?'; wie er doorheen zit, heeft altijd dat weefsel onder zich. Het is het linnen van de gekruisigde en opgestane Heer. In het visioen geen muren die Gods erf afschermen. Alleen dat linnen dat voorkomt dat een mens dieper kan vallen dan in Gods hand. En daarom klinkt die stem: 'Pruim het, Petrus. Nee, omarm het. Wat God rein heeft verklaard, zul jij niet als verwerpelijk beschouwen.'

Bij de ramp gingen muren om. Letterlijk, maar ook figuurlijk. Mensen en organisaties vonden elkaar in een gedeeld verlangen naar toekomst. Er ging veel mis. Er ging nog meer goed. Zonder aarzelen trokken mensen met elkaar op, die nog nooit met elkaar hadden gewerkt. En onderweg, met vallen en opstaan, kreeg de toekomst smoel. God werd er niet bij gehaald. Dat hoefde niet, want Hij was er al. En meer dan eens heb ik gedacht: 'Het is waar: Gods Geest, ze waait waarheen ze wil.'

IV

Wat is er gebeurd tussen de kritiek van de Joodse gelovigen op Petrus aan het begin van de lezing en hun jubel op het eind? Het is de uitstorting van Gods Geest, die geen verschil maakt tussen mijn en dijn, tussen het werelds Caesarea en het kerks Jeruzalem, tussen Joden en Grieken. Het komt helemaal op het conto van God.

Gemeente, gun uzelf het verdriet om wat bezig is voorbij te gaan: het oude en vertrouwde. Eer daarin wat van God was. Maar blijf er niet in hangen. Want alles wat u zo heilig was, zal zich in een volstrekt nieuwe gedaante opnieuw laten zien. Ga maar op de dijk staan, als het moet vol in de wind. Met het gezicht naar morgen. Schaam u niet voor de tranen. De adem van Gods Geest zal ze drogen. Ga maar op de dijk staan. Kijk om je heen en zie hoe veel mensen daar staan; hoe veel meer dan er zondag om u heen in de kerk zitten. Ga maar op de dijk staan en word getuige van het vernieuwende werk van de heilige Geest.

In de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.
Amen.